

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA z geografii w zakresie podstawowym obowiązujący w VIII LO / klasy trzecie/

Przedmiotowy system oceniania jest zgodny z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. 2019, poz. 373), Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148 i 1078) oraz z rozdziałem X statutu VIII LO w Bydgoszczy.

I. Założenia ogólne

1. Każdy uczeń jest oceniany zgodnie z zasadami Wewnątrzszkolnych Zasad Oceniania.
2. Każdy uczeń zna kryteria oceniania.
3. Przedmiotem oceniania są różne formy aktywności uczniów.
4. Prace klasowe i sprawdziany muszą być zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem i wpisane do dziennika elektronicznego, a nauczyciel jest zobowiązany do określenia formy pracy klasowej (forma opisowa, forma testu).
5. Kartkówki nie muszą być zapowiedziane.
6. W tygodniu mogą odbyć się tylko 2 prace klasowe oraz 3 sprawdziany, przy czym w jednym dniu może odbyć się tylko 1 praca klasowa lub 1 sprawdzian.
7. Nauczyciel jest zobowiązany do oddania prac klasowych w ciągu 2 tygodni, w przeciwnym razie nie może wpisać do dziennika ocen niedostatecznych (czasu nieobecności nauczyciela w szkole nie wlicza się do trwania tego terminu).
8. Terminy praca klasowa, sprawdzian i kartkówka rozumie się następująco:
 - a) kartkówka - krótka forma sprawdzenia wiadomości ucznia z ostatniego tematu, trwająca 5 - 20 min. (Temat może być realizowany na kilku jednostkach lekcyjnych)
 - b) sprawdzian - sprawdzenie bieżących wiadomości ucznia (obejmującego materiał 3 - 10 tematów), trwający 30 - 45 min.
 - c) praca klasowa - sprawdzenie wiadomości ucznia z szerszej partii materiału (działu), trwająca 1godz. lekcyjną lub więcej.
9. Odpowiedź ustna obejmuje materiał 3 ostatnich lekcji.
10. W razie stwierdzenia niesamodzielnej pracy ucznia, nauczyciel przerywa pisanie i stawia ocenę niedostateczną, bez możliwości jej poprawienia.
11. Warunkiem przeprowadzenia kolejnego sprawdzianu lub kolejnej pracy klasowej jest oddanie wszystkich zaległych prac.
12. Uczeń ma prawo do poprawy pracy klasowej (jeden raz), o ile otrzymał z niej ocenę niedostateczną (możliwość poprawiania ocen wyższych niż niedostateczna oraz form innych niż prace klasowe określa nauczyciel).
13. Formę poprawy wyznacza nauczyciel, jednak nie później niż 2 tygodnie po oddaniu prac.
14. Każda ocena uzyskana w wyniku pisania poprawy zostaje wpisana do dziennika, ponieważ stanowi informację o pracy ucznia, natomiast do średniej oceny semestralnej/rocznej wliczana jest tylko ostatnia, a nie ocena pierwotna.

15. Uczeń nieobecny dłuższy czas i w sposób usprawiedliwiony na pracy klasowej lub sprawdzianie pisze pracę w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły, po ustaleniu terminu z nauczycielem.
16. W przypadku krótkiej nieobecności ucznia w szkole (od jednego do trzech dni), obejmującej zapowiadany termin pracy klasowej lub sprawdzianu, nauczyciel ma prawo do sprawdzenia wiedzy ucznia w terminie ustalonym przez prowadzącego zajęcia, w tym na najbliższej lekcji.
17. Nieobecność nieusprawiedliwiona ucznia na pracy klasowej lub sprawdzianie może skutkować brakiem możliwości poprawy pracy.
18. W przypadku nieobecności nauczyciela w dniu zapowiadanej pracy klasowej lub sprawdzianu zostają one przesunięte na pierwszą lekcję z daną klasą (w dostępnym terminie pracy klasowej lub sprawdzianu), która odbędzie się, gdy nauczyciel wróci do pracy.
19. Inne formy aktywności ucznia niż praca klasowa i sprawdzian nie podlegają poprawie.
20. Uczeń realizujący przedmiot w wymiarze jednej godziny tygodniowo ma prawo jednokrotnie w ciągu semestru zgłosić nieprzygotowanie do lekcji. Uczeń realizujący przedmiot w wymiarze większej liczby godzin tygodniowo ma prawo do dwóch nieprzygotowań. Zgłoszenie musi nastąpić przed rozpoczęciem lekcji, podczas sprawdzania obecności.
21. Uczeń zgłaszający nieprzygotowanie jest zwolniony z odpowiedzi ustnej, pisania niezapowiedzianej kartkówki, przygotowania materiałów do pracy na lekcji lub zadania domowego.
22. Zgłoszenie nieprzygotowania nie zwalnia ucznia z aktywności na lekcji.
23. Pierwszy dzień po feriach i przerwach świątecznych jest dniem bez pytania, natomiast na okres przerw świątecznych i ferii nie zadaje się prac domowych zarówno pisemnych, jak i ustnych (z wyjątkiem klas maturalnych).
24. Uczniowie deklarujący udział w egzaminie maturalnym z danego przedmiotu są zobowiązani do pisania powtórzeniowych prac sprawdzających. Oceny z tych prac zostaną wpisane do dziennika z wagą 3, zgodnie z przyjętym maturalnymi kryteriami oceniania.
25. Jeżeli w trakcie trwania roku szkolnego uczeń zadeklaruje chęć przystąpienia do egzaminu maturalnego z dodatkowego przedmiotu, to w przeciągu miesiąca od złożenia deklaracji zobowiązany jest do napisania zaległych powtórzeniowych prac sprawdzających.
26. W klasach maturalnych przeprowadzane są matury próbne. Ich wyniki zostają wpisane do dziennika w formie zdobytych punktów procentowych, jednak nie są liczone do średniej ocen.

II. Skala i kryteria oceniania

1. Oceny bieżące oraz oceny klasyfikacyjne ustala się według skali:

- 6 - celujący
- 5 - bardzo dobry
- 4 - dobry
- 3 - dostateczny
- 2 - dopuszczający
- 1 - niedostateczny

Szczegółowe wymagania na poszczególne oceny w formie pisemnej są dostępne w bibliotece szkolnej.

2. Oceny bieżące wyrażone są pełnymi stopniami skali 1 - 6.
3. W kontroli bieżącej stosuje się następujące metody i przypisuje im się wagi ocen:

- ***elementy obowiązkowe waga oceny***

praca klasowa	3
sprawdzian	2
kartkówka	1
aktywność na zajęciach	1
odpowiedź ustna	2
zadanie domowe	1

- ***elementy uzupełniające:***

karta pracy	1
prezentacja	1
referat	1

- ***zdalne nauczanie***

wszystkie stosowane metody sprawdzania wiedzy wpisywane są do dziennika z wagą 1,

Nauczyciel ma prawo tworzyć dodatkowe kategorie ocen określające metody oceniania proponowane w podstawach programowych.

III. Procedura oceniania

1. Przedmiotem oceniania ucznia są:
 - wiadomości i umiejętności intelektualne i praktyczne uczniów wynikające z realizowanych programów nauczania,
 - zaangażowania ucznia w procesie samokształcenia,
 - postawa ucznia.
2. Przeliczenie punktów uzyskanych w większych formach pisemnych (prace klasowe, sprawdziany) na ocenę szkolną odbywa się z zachowaniem niżej wymienionego schematu:

0% - 49%	- niedostateczny
50% - 62%	- dopuszczający
63% - 75%	- dostateczny
76% - 87%	- dobry
88% - 99%	- bardzo dobry
100%	- celujący

3. Schemat oceniania innych form aktywności ucznia ustala nauczyciel.

IV. Sposób ustalania oceny semestralnej/rocznej

Ocenę semestralną wystawia nauczyciel, uzasadniając ją. Uczeń otrzymuje ocenę, której kryteria są najbliższe sprawdzonym osiągnięciom.

Propozycje ocen semestralnych/rocznych podawane są uczniom zgodnie z harmonogramem roku szkolnego i obejmują:

- poinformowanie uczniów przez nauczyciela przedmiotu,
- poinformowanie rodziców na „drzwiach otwartych” przez wychowawców klas.

Możliwość oraz formę osiągnięcia przez ucznia oceny semestralnej/rocznej wyższej niż proponowana ustala nauczyciel.

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny

Oblicza geografii 3. Zakres podstawowy

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
2	3	4	5	6
I. Różnicowanie środowiska przyrodniczego Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje wartość powierzchni Polski oraz długość granic • wymienia i wskazuje na mapie państwa graniczące z Polską • wskazuje współrzędne geograficzne najdalej wysuniętych punktów • wymienia obszary morskie wchodzące w skład terytorium Polski • wymienia na podstawie mapy tematycznej jednostki tektoniczne Europy • podaje przykłady państw europejskich, które leżą w obrębie różnych struktur geologicznych • przedstawia podział dziejów Ziemi na ery i okresy • przedstawia podział surowców mineralnych • wymienia nazwy surowców mineralnych i ich występowanie w regionie, w którym mieszka • wymienia cechy ukształtowania powierzchni Polski • określa, w którym pasie rzeźby terenu jest położony region zamieszkania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej charakterystyczne cechy położenia fizycznogeograficznego Polski • przedstawia podział Polski na regiony fizycznogeograficzne i wskazuje te regiony na mapie • prezentuje na podstawie mapy geologicznej przebieg strefy T–T na obszarze Europy • podaje przykłady ważnych wydarzeń geologicznych charakterystycznych dla każdej ery • wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych zasobów surowców mineralnych w Polsce • wymienia nazwy surowców mineralnych występujących w regionie, w którym mieszka • odczytuje informacje z krzywej hipsograficznej Polski • wymienia na podstawie mapy zlodowacenia w Polsce i ich zasięgi • omawia na podstawie map klimatycznych i klimatogramów cechy klimatu Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia charakterystyczne cechy położenia fizycznogeograficznego, matematycznego i geopolitycznego Polski • wymienia i wskazuje na mapie jednostki tektoniczne występujące na obszarze Polski oraz regionu, w którym mieszka • omawia na podstawie tabeli stratygraficznej najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej obszaru Polski • omawia znaczenie gospodarcze głównych zasobów surowców mineralnych Polski • przedstawia cechy rzeźby terenu Polski i jej pasowy układ • opisuje na podstawie infografiki formy rzeźby polodowcowej • omawia różnicowanie przestrzenne temperatury powietrza, opadów atmosferycznych i okresu wegetacyjnego w Polsce • porównuje na podstawie mapy klimatycznej zimowe i letnie temperatury powietrza w Polsce • przedstawia przyczyny niedoboru wody w wybranych regionach Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy charakterystyczne terytorium oraz granic Polski • omawia na podstawie tabeli i mapy tematycznej główne cechy budowy platformy wschodnioeuropejskiej • omawia na podstawie map geologicznych i różnych źródeł informacji ważniejsze wydarzenia geologiczne we własnym regionie • wyjaśnia przyczyny różnicowania rozmieszczenia surowców mineralnych w Polsce • omawia wpływ budowy geologicznej na ukształtowanie powierzchni Polski • charakteryzuje poszczególne pasy ukształtowania powierzchni Polski • wykazuje wpływ czynników klimatotwórczych na klimat w Polsce • ocenia gospodarcze konsekwencje długości trwania okresu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia konsekwencje położenia fizycznogeograficznego, matematycznego i geopolitycznego Polski • charakteryzuje na podstawie informacji z różnych źródeł dowolny makroregion w Polsce • opisuje na podstawie mapy tektoniczno-geologicznej Europy budowę geologiczną Polski na tle europejskich jednostek geologicznych • omawia skutki orogenezy hercyńskiej w Europie • wyjaśnia geologiczne uwarunkowania tworzenia się i występowania surowców energetycznych • identyfikuje związki pomiędzy budową geologiczną Polski i własnego regionu a głównymi cechami ukształtowania powierzchni • porównuje ukształtowanie powierzchni w pasie nizin i pasie pojezierzy oraz wyjaśnia przyczyny tych różnic

<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wpływające na klimat Polski wymienia termiczne pory roku podaje na podstawie mapy tematycznej długość okresu wegetacyjnego i jego zróżnicowanie w Polsce wskazuje na mapie wybrane rzeki Polski i podaje ich nazwy podaje na podstawie mapy główne cechy sieci rzecznej w Polsce wymienia największe i najgłębsze jeziora w Polsce i wskazuje je na mapie wymienia na podstawie mapy największe sztuczne zbiorniki wodne w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>jeziorność</i> określa położenie Morza Bałtyckiego charakteryzuje linię brzegową Morza Bałtyckiego wskazuje na mapie główne zatoki, wyspy i cieśniny Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia masy powietrza kształtujące warunki pogodowe w Polsce wskazuje obszary nadwyżek i niedoborów wody w Polsce wymienia główne cechy sieci rzecznej w Polsce wymienia zalety śródlądowego transportu wodnego omawia na podstawie map tematycznych rozmieszczenie jezior w Polsce wskazuje na mapie ogólnogeograficznej przykłady poszczególnych typów jezior omawia czynniki wpływające na temperaturę wód powierzchniowych Morza Bałtyckiego wskazuje najbardziej i najmniej zasolone rejony Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje asymetrię dorzeczy Wisły i Odry oraz wyjaśnia jej przyczynę porównuje na podstawie fotografii i planów jeziora morenowe i rynnowe oraz podaje ich przykłady opisuje funkcje sztucznych zbiorników wodnych podaje przyczyny różnego zasolenia wód powierzchniowych Morza Bałtyckiego opisuje florę i faunę Morza Bałtyckiego omawia formy ochrony Morza Bałtyckiego 	<p>wegetacyjnego w różnych regionach Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje skutki niedoboru wody w wybranych regionach kraju omawia główne typy genetyczne jezior omawia znaczenie przyrodnicze, społeczne i gospodarcze (w tym turystyczne) jezior i sztucznych zbiorników w Polsce ocenia stan środowiska przyrodniczego Bałtyku 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia charakterystykę klimatologiczną wybranego regionu dokonuje na podstawie informacji z różnych źródeł analizy zasobów wodnych w swoim regionie przedstawia perspektywy rozwoju żeglugi śródlądowej w Polsce wyjaśnia, dlaczego północna część Polski ma większą jeziorność niż reszta kraju omawia działania, które przyczyniają się do poprawy środowiska przyrodniczego wód Bałtyku
II. Ludność i urbanizacja w Polsce				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje aktualną liczbę ludności w Polsce wskazuje na mapie województwa i ich stolice wymienia województwa o wysokim i niskim współczynniku przyrostu naturalnego podaje cechy piramidy wieku i płci ludności Polski podaje aktualną wartość wskaźnika gęstości zaludnienia w Polsce wymienia na podstawie mapy gęstości zaludnienia regiony silnie i słabo zaludnione wymienia obszary o dodatnim i ujemnym współczynniku salda migracji wewnętrznych w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny wyludniania się określonych regionów Polski wymienia poszczególne szczeble podziału administracyjnego Polski oblicza współczynnik przyrostu naturalnego porównuje na podstawie wykresu średnią długość życia Polek i Polaków podaje przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia ludności w Polsce omawia zróżnicowanie przestrzenne współczynnika salda migracji wewnętrznych w Polsce podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce wymienia czynniki wpływające na aktywność zawodową ludności podaje różnice między miastem a wsią 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia na podstawie wykresu zmiany liczby ludności Polski analizuje zmiany liczby ludności w miastach i na wsiach omawia na podstawie mapy cechy podziału administracyjnego Polski analizuje na podstawie wykresu zmiany współczynnika przyrostu naturalnego ludności w Polsce podaje przyczyny starzenia się polskiego społeczeństwa wymienia główne bariery osadnicze na obszarze Polski omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce wyjaśnia zmiany kierunków migracji wewnętrznych w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zmian liczby ludności Polski w latach 1946–2019 omawia na podstawie mapy zmiany liczby ludności w poszczególnych województwach przedstawia konsekwencje zmian liczby ludności Polski przedstawia zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego według województw omawia przyczyny małej liczby urodzeń w Polsce omawia główne cechy struktury demograficznej Polski według płci i wieku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny zmian liczby ludności w swoim województwie w XXI w. prognozuje skutki współczesnych przemian demograficznych w Polsce dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju wyjaśnia zmiany kształtu piramidy wieku i płci ludności Polski omawia skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce opisuje przykłady wpływu ruchów migracyjnych na rozmieszczenie ludności w Polsce wykazuje zależność struktury zatrudnienia od poziomu rozwoju

<ul style="list-style-type: none"> wymienia największe skupiska Polonii na świecie posługuje się terminami: <i>aktywny zawodowo, bierny zawodowo, bezrobotny, stopa bezrobocia</i> wyjaśnia znaczenie terminu <i>współczynnik aktywności zawodowej</i> wymienia ekonomiczne grupy wiekowe ludności wymienia podstawowe jednostki osadnicze posługuje się terminem <i>wskaźnik urbanizacji</i> podaje nazwy największych miast Polski podaje przykłady aglomeracji monocentrycznych i policentrycznych w Polsce wymienia województwa wysoko i nisko zurbanizowane 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce wymienia główne funkcje miasta i podaje ich przykłady charakteryzuje osadnictwo wiejskie w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> podaje główne kierunki współczesnych emigracji Polaków oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego analizuje na podstawie danych statystycznych strukturę zatrudnienia w Polsce porównuje strukturę zatrudnienia we własnym województwie ze strukturą zatrudnienia w Polsce określa przyczyny bezrobocia w Polsce omawia najważniejsze cechy sieci osadniczej Polski przedstawia czynniki rozwoju miast opisuje współczesne funkcje wsi 	<ul style="list-style-type: none"> omawia na podstawie map tematycznych wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozmieszczenie ludności w Polsce przedstawia pozytywne i negatywne skutki migracji zagranicznych Polaków analizuje przyrost rzeczywisty ludności Polski w przedziale czasowym porównuje na podstawie wykresu współczynnik aktywności zawodowej Polski z wartościami dla wybranych krajów wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności Polski omawia zróżnicowanie przestrzenne stopy bezrobocia w Polsce analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i podaje przyczyny jego zróżnicowania charakteryzuje czynniki wpływające na współczesne przemiany polskich miast omawia przyczyny zmian w osadnictwie wiejskim w Polsce 	<p>gospodarczego poszczególnych regionów w naszym kraju</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia sytuację na rynku pracy we własnej miejscowości (gminie, powiecie) określa wpływ przemian społeczno-gospodarczych na procesy urbanizacyjne i osadnictwo wiejskie w Polsce
---	--	---	--	---

III. Gospodarka Polski

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia na podstawie mapy obszary o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju rolnictwa w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>rolnictwo ekologiczne</i> wymienia mocne i słabe strony rolnictwa ekologicznego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia regionalne zróżnicowanie przyrodniczych warunków rozwoju rolnictwa w Polsce prezentuje na podstawie wykresu strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce omawia cechy systemu rolnictwa ekologicznego w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce analizuje udział i miejsce Polski w produkcji wybranych artykułów rolnych w Unii Europejskiej przedstawia przyczyny rozwoju rolnictwa ekologicznego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa we własnym regionie charakteryzuje wybrane regiony rolnicze w Polsce wskazuje cele certyfikacji i nadzoru żywności produkowanej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na możliwości przemian strukturalnych w rolnictwie Polski przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce
---	---	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • podaje liczbę gospodarstw ekologicznych w poszczególnych województwach • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system wolnorynkowy, prywatyzacja</i> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>innowacyjna gospodarka</i> • wymienia główne działy i wyroby przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce • wymienia najważniejsze rodzaje transportu w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>węzeł transportowy, terminal transportowy</i> • wymienia główne węzły i terminale transportowe w Polsce • wymienia najważniejsze porty handlowe, pasażerskie i rybackie w Polsce • wymienia towary przeładowywane w polskich portach handlowych • wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Polski • wyjaśnia znaczenie terminu <i>infrastruktura turystyczna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje na podstawie wykresu liczbę gospodarstw ekologicznych oraz powierzchnię ekologicznych użytków rolnych w Polsce • omawia cechy polskiego przemysłu przed 1989 r. • podaje cechy przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce • omawia zróżnicowanie przestrzenne gęstości dróg według województw w Polsce • wskazuje na mapie Polski główne drogi wodne – rzeki, kanały • wymienia warunki rozwoju transportu wodnego • przedstawia cechy polskiej gospodarki morskiej • wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> • wymienia główne rodzaje zabytków kultury materialnej i niematerialnej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia i rozpoznaje oznakowanie żywności ekologicznej • podaje przyczyny przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 r. • omawia zmiany zatrudnienia w przemyśle według sektorów własności w Polsce • przedstawia rozmieszczenie ośrodków przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce • podaje przyczyny zmian w polskim transporcie • omawia zróżnicowanie sieci kolejowej w Polsce • charakteryzuje transport lotniczy w Polsce • porównuje na podstawie mapy ruch pasażerski w polskich portach lotniczych • omawia współczesne znaczenie morskich portów pasażerskich w Polsce • omawia strukturę przeładunków w głównych portach handlowych Polski • przedstawia czynniki warunkujące rozwój turystyki w Polsce • prezentuje na podstawie mapy zagospodarowanie turystyczne w różnych regionach Polski 	<p>w ramach systemu rolnictwa ekologicznego w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje skutki przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 r. • omawia na podstawie informacji z różnych źródeł wartość nakładów na działalność badawczo-rozwojową oraz ich dynamikę w Polsce • uzasadnia potrzebę rozwijania nowoczesnych działów przemysłu • przedstawia przyczyny nierównomiernego rozwoju sieci kolejowej w Polsce • omawia rolę transportu w krajowej gospodarce • określa rolę transportu przesyłowego dla gospodarki Polski • charakteryzuje przemysł stoczniowy w Polsce • przedstawia stan rybactwa i przetwórstwa rybnego w Polsce • omawia znaczenie infrastruktury turystycznej i dostępności komunikacyjnej dla rozwoju turystyki • omawia rolę turystyki w krajowej gospodarce • ocenia walory przyrodnicze i kulturowe dla rozwoju turystyki wybranego regionu w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia wpływ przystąpienia Polski do Unii Europejskiej na rozwój przemysłu w naszym kraju • przedstawia hipotezy dotyczące perspektyw rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce • omawia znaczenie głównych węzłów i terminali transportowych w gospodarce kraju • opisuje specjalizacje polskich portów morskich • określa perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce • określa znaczenie lotnictwa w komunikacji krajowej i międzynarodowej • wykorzystuje mapę i odbiornik GPS do opisanie atrakcji turystycznych na wybranej trasie
IV. Stan środowiska i jego ochrona w Polsce				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia źródła zanieczyszczeń powietrza w Polsce • podaje przyczyny powstawania smogu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wielkość emisji ważniejszych zanieczyszczeń powietrza w Polsce • podaje przyczyny zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje na wybranych przykładach zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia sposoby ograniczenia zanieczyszczenia atmosfery 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje aplikację GIS do analizy stanu zanieczyszczenia powietrza w swoim regionie

<ul style="list-style-type: none"> • wymienia miasta w Unii Europejskiej najbardziej zanieczyszczone pyłami • wymienia rodzaje odpadów stanowiące zagrożenie dla środowiska • wyjaśnia główne motywy ochrony przyrody w Polsce • wymienia formy ochrony przyrody w Polsce • podaje na podstawie danych statystycznych liczbę obiektów będących poszczególnymi formami ochrony przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie przykłady parków narodowych, krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia konsekwencje emisji zanieczyszczeń powietrza • wymienia przyczyny degradacji gleb • opisuje walory wybranych parków narodowych • wymienia proekologiczne działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje produkcję odpadów przemysłowych i komunalnych w Polsce według województw • wyjaśnia różnice w sposobie ochrony przyrody w parkach narodowych i rezerwatach przyrody • wymienia przykłady współpracy międzynarodowej na rzecz ochrony przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia konieczność podejmowania globalnych działań na rzecz ochrony atmosfery • uzasadnia konieczność własnych działań na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego
---	--	--	---	---